

آئین بهائیت و پلورالیسم نجات

دوستان متعددی در روزهای اخیر با عنایت به دیدار فائزه هاشمی با هم‌بندی بهائی سابق خود در زندان، از من دربارهٔ تلقی ام نسبت به بهائیان پرسیده‌اند. در مقام پاسخ، ابتدا باید عرض کنم که رفتار خانم هاشمی را پسندیدم، به نظرم کار اخلاقی و انسانی و موجهی بود. پاسخ ایشان به حملاتی که شد نیز شجاعانه و نکته‌سنجانه بود. رفتار فائزه هاشمی، با قرائتی که من از دینداری دارم و می‌شناسم، کاملاً متناسب و سازگار است....

افزون بر این، درباره بهائیان از دو منظر می‌توان بحث کرد: الهیاتی و حقوقی.

به عنوان یک مسلمان به ختمیت نبوت معتقدم و به آموزه‌های آئین بهائیت باور ندارم و آن را موجه نمی‌دانم. در عین حال، به عنوان یک نواندیش دینی، چنانچه در مقاله "این است حریف ای دل تا باد نیمایی" نیز آورده‌ام، قائل به حقوق بنیادین بهائیان و دیگر اقلیت‌های دینی و خداناباوران در جامعه ایران هستم و از آن دفاع می‌کنم و نقض و نادیده گرفته شدن آن را اخلاقاً ناروا و غیر موجه می‌انگارم. درباره چگونگی تنظیم مناسبات و روابط با دیگران با ایمانوئل لویناس، فیلسوف فرانسوی معاصر، همدلی زیادی دارم و در نظر آوردن و لحاظ کردن و گشوده بودن نسبت به "دیگری" را قوام‌بخش مناسبات انسانی اخلاقی و موجه می‌انگارم؛ "دیگری" می‌تواند دوست و همسایه و همکار و همشهری و هموطن ... من باشد؛ انسان‌های انضمامی‌ای که با اصناف مشکلات در زندگی روزمره دست و پنجه نرم می‌کنند و رنج می‌کشند.

هر رفتاری که متضمن نادیده انگاشتن "کرامت انسانی" و خوارداشت انسان‌های پیرامونی باشد؛ انسان‌هایی که مثل ما نمی‌اندیشند و تلقی دیگری از امور دارند و نحوه زیست دیگری را اختیار کرده‌اند، اخلاقاً ناموجه است و فرو نهادنی. مدارا کردن با افراد است نه با عقاید ایشان.

می‌توان با مواضع سیاسی، الهیاتی، فلسفی ... کسانی مخالف بود و آن را موجه نینگاشت و در عین حال تمام قد از حقوق بنیادین و شهروندی ایشان دفاع کرد. پس، از منظر حقوقی تمام قد از حقوق بهائیان دفاع می‌کنم. به لحاظ الهیاتی نیز، به عنوان یک مسلمان با ایده‌های بهائیان همدلی ندارم؛ همانطور که با مواضع مسیحیان و یهودیان همدلی ندارم؛ همانطور که یک مسیحی و یا یک یهودی و یک بهایی به آموزه‌های الهیاتی مسلمانان باور ندارند، در عین حال چون پلورالیست هستم و چنانکه در برخی از مصاحبه‌ها و نوشته‌هایم آورده‌ام، به "پلورالیسم نجات" و نه "پلورالیسم صدق" باور دارم، معتقدم عموم بهائیان، نظیر عموم یهودیان و مسیحیان و مسلمانان رستگار می‌شوند و مهتدی‌اند.